

REGIUNILE ULTRAPERIFERICE (RUP)

Există măsuri specifice pentru a sprijini dezvoltarea regiunilor celor mai îndepărtate ale Uniunii Europene, cunoscute sub denumirea de „regiuni ultraperiferice”: Guadelupa, Guyana Franceză, Réunion, Martinica, Mayotte și Saint-Martin (Franța), Azore și Madeira (Portugalia) și Insulele Canare (Spania). Acest sprijin are drept obiectiv compensarea constrângerilor legate de poziția geografică îndepărtată a acestor regiuni.

TEMEI JURIDIC

Articolele 349 și 355 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE).

CONTEXT

O parte din teritoriul unora dintre statele membre se află în zone ale globului care sunt îndepărtate de Europa. Aceste regiuni, cunoscute sub denumirea de regiuni ultraperiferice (RUP), se confruntă cu o serie de dificultăți legate de caracteristicile lor geografice, în special: îndepărtarea, insularitatea, dimensiunile reduse, topografia dificilă și climatul. Ele sunt dependente din punct de vedere economic de un număr mic de produse (adesea produse agricole sau resurse naturale). Aceste caracteristici reprezintă constrângeri pentru viitorul lor potențial de dezvoltare.

În prezent, există nouă regiuni ultraperiferice:

- cinci departamente franceze de peste mări — Martinica, Mayotte, Guadelupa, Guyana Franceză și Réunion;
- o comunitate franceză de peste mări — Saint-Martin;
- două regiuni autonome portugheze — Madeira și Azore;
- o comunitate autonomă spaniolă — Insulele Canare.

Ar trebui subliniat că regiunile ultraperiferice nu sunt totuna cu țările și teritoriile de peste mări (TTPM) ale UE. Există 25 de TTPM care au legături constituționale cu unul dintre următoarele state membre: Danemarca, Franța, Țările de Jos și Regatul Unit. TTPM nu aparțin pieței unice și trebuie să respecte obligațiile impuse țărilor terțe în ceea ce privește comerțul, în special regulile de origine, standardele de sănătate și de sănătate a plantelor și măsurile de salvagardare. Relațiile de asociere ale UE cu TTPM sunt prezentate detaliat în Decizia 2013/755/UE a Consiliului adoptată la 25 noiembrie 2013. În temeiul articolului 355 din Tratatul de la Lisabona, la inițiativa statului membru interesat, Consiliul European are dreptul de a modifica statutul unei anumite țări sau

al unui anumit teritoriu de peste mări francez(e), danez(e) sau olandez(e) (mai exact, RUP sau TTPM), fără a fi necesară modificarea tratatului. De exemplu, până la sfârșitul anului 2011, Saint Barthélemy a fost o regiune ultraperiferică a UE, dar în 2012 a devenit TTPM. Viceversa, în 2014, Mayotte, care avea statutul de TTPM, a devenit RUP prin Decizia Consiliului.

Tabel: date referitoare la regiunile ultraperiferice

	Distanța față de capitala națională (km)	Suprafață (km ²)	Populație	PIB pe cap de locuitor exprimat ca procent din media UE (UE=100) (*)
UE 28	-	4 407 569,1	508 450 856	100
Franța***	-	633 186,6	66 415 161	106
Portugalia	-	92 226,0	10 374 822	77
Spania	-	505 944,0	46 449 565	90
Azore	1 548	2 322,0	245 766	69,2
Insulele Canare	1 850 (media pentru toate insulele)	7 445	2 135 722	78,2
Guadelupa	7 578	1 681,6	393 392	73,1
Guyana Franceză	7 841	83 533,9	262 527	58,4
Madeira	1 041	802	256 424	73,39
Martinica	7 641	1 128	376 847	77,03
Réunion	9 921	2 503,7	850 996	69,92
Saint-Martin (**)	6 700	86 (53 pentru partea franceză)	36 457	-
Mayotte	8 444	374,0	235 132	30,75

(*) Date pentru 2015, cu excepția Azorelor, a Madeirei și a Martinicăi (2014), precum și a Guadelupeii (2016); Surse: Eurostat, Institutul național de statistică al Portugaliei
(**) Surse: INSEE (Franța), 2015, și „Ministère Français des Outre-Mer” (ministerul țărilor și teritoriilor franceze de peste mări); nu există date recente privind PIB-ul.
(***) Suprafața totală a Franței include RUP, dar nu și TTPM.

Sursa: Eurostat 2015

OBIECTIVE

Indiferent de distanța mare care le separă de continentul european, regiunile ultraperiferice fac parte integrantă din Uniunea Europeană, iar *acquis*-ul UE este pe deplin aplicabil pe teritoriul lor. Totuși, din cauza poziției lor geografice specifice și a dificultăților pe care le implică acest lucru, politicile UE au trebuit să se adapteze la situația lor specială.

Măsurile relevante privesc, în special, domenii precum politica vamală și cea comercială, politica fiscală, zonele libere, politica agricolă și cea din domeniul pescuitului și condițiile de furnizare a materiilor prime și a bunurilor de primă necesitate. De asemenea, normele privind ajutorul de stat și condițiile de acces la fondurile structurale și la programele orizontale ale Uniunii pot fi adaptate la nevoile acestor regiuni [de exemplu, alocările speciale din Fondul European de dezvoltare Regională (FEDR) destinate RUP].

Pe lângă alocările speciale din FEDR, RUP beneficiază, în domeniul agriculturii, și de programele POSEI (Programe de opțiuni specifice depărtării și insularității), finanțate din FEAGA (a se vedea tabelul de mai jos). Aceste programe se axează pe două principale tipuri de măsuri:

- modalități de aprovizionare specifice, care vizează diminuarea costurilor suplimentare legate de aprovizionarea cu produse de bază pentru consumul uman, pentru prelucrare sau pentru utilizare ca factori de producție agricolă;
- măsuri de sprijinire a producției agricole locale.

Pentru perioada de programare 2014-2020, UE alocă regiunilor ultraperiferice circa 13 miliarde EUR, după cum urmează:

Tabel: Fonduri alocate RUP din fondurile structurale și de investiții europene în perioada 2014-2020

Fonduri alocate RUP din fondurile ESI	(miliarde EUR)
FEDR (inclusiv alocările speciale destinate RUP și Cooperarea teritorială europeană)	5
Fondul social european (FSE) [inclusiv inițiativa „Locuri de muncă pentru tineri” (YEI)]	1,9
Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR)	1,5
Programe de opțiuni specifice depărtării și insularității (POSEI) (finanțate din Fondul european de garantare agricolă – FEAGA)	4,6
Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime (FEPAM)	0,3
Total	13,3

Sursa: Comisia Europeană, Al patrulea forum al regiunilor ultraperiferice, 30-31 martie 2017

În propunerea sa privind politica de coeziune post-2020, Comisia a prevăzut continuarea alocării speciale de peste 1,5 miliarde EUR din FEDR dedicată RUP. Acestea vor primi, de asemenea, 270 de milioane EUR în cadrul programelor de cooperare („Interreg”).

STRATEGIA EUROPEANĂ PENTRU REGIUNILE ULTRAPERIFERICE

În octombrie 2017, Comisia a publicat comunicarea (COM(2017)0623): „Un parteneriat strategic consolidat și reînnoit cu regiunile ultraperiferice ale Uniunii Europene”.

Această strategie propune o nouă abordare pentru a răspunde mai bine nevoilor specifice ale fiecăreia dintre cele nouă regiuni ultraperiferice ale UE. Strategia le va ajuta să creeze noi oportunități pentru locuitorii lor, să stimuleze competitivitatea și inovarea în sectoare precum agricultura, pescuitul sau turismul și va aprofunda cooperarea cu țările învecinate.

Strategia se axează pe patru piloni:

- un nou model de guvernare înțemeiat pe un parteneriat puternic;
- valorificarea atuurilor RUP;
- favorizarea creșterii economice și a creării de locuri de muncă; și
- intensificarea cooperării.

ROLUL PARLAMENTULUI EUROPEAN

În ciuda faptului că toate Deciziile prin care acestor regiuni le este acordat statutul de regiuni ultraperiferice sunt luate de Consiliul European, Parlamentul joacă un rol foarte activ în sprijinirea RUP.

Parlamentul European și Consiliul dispun de aceleași competențe în ceea ce privește legislația referitoare la politicile cele mai importante ale UE, cum ar fi politica regională, politica agricolă, politica din domeniul pescuitului și cea din domeniul educației. În activitatea sa, Parlamentul ia în considerare situația specifică a regiunilor ultraperiferice și sprijină inițiativele care vizează impulsivarea dezvoltării lor.

În cursul negocierilor privind cadrul de reglementare pentru perioada 2014-2020, Parlamentul a susținut principiul conform căruia regiunile ultraperiferice ar trebui să fie tratate diferențiat în ceea ce privește ratele de cofinanțare, dispozițiile speciale ale FEDR privind investițiile productive în întreprinderi și normele specifice privind programele de cooperare teritorială europeană. În plus, în 2014, Parlamentul a adoptat Rezoluția referitoare la dezvoltarea optimă a potențialului regiunilor ultraperiferice prin crearea de sinergii între fondurile structurale și alte programe ale Uniunii Europene. În această rezoluție, Parlamentul a amintit caracteristicile speciale ale RUP și a subliniat că este necesar să se creeze sinergii între sprijinul acordat din fondurile structurale regiunilor ultraperiferice și programele de la nivelul UE, cum ar fi Orizont 2020, LIFE + și COSME.

Mai recent, Parlamentul a dezbătut un raport din proprie inițiativă privind RUP, care se concentrează asupra punerii în aplicare a articolului 349 din TFUE, acoperind domenii precum politica comercială a UE, politica sa maritimă, pescuitul și creșterea albastră, politica de coeziune, mediul și energia.

Filipa Azevedo / Marek Kołodziejcki
05/2019

